

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

§. I. De Conceptione Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

Congruentia in initi matrimonii.

Congruentia porro initi matrimonii est multiplex. Inter ceteras sunt hæc. Tum ut confuleretur samæ B. Virginis, ipsiusque Christi, ne scilicet putaretur genitus ex fornicatione vel adulterio. Tum ut B. Virgo haberet Josephum custodem & testem suæ puritatis, solatium, item in necessitatibus corporalibus decens subsidium, ac filii nutritium. Tum ut præsignaretur in Virgine, sponsa, & Christi matre, Ecclesia, quæ est simul virgo, sponsa Christi ac mater fecunda.

Auctoritates in speciem opposita solum excludunt matrimonium consummatum.

28. Votum virginis ab ineunte ætate emissum non obstat sponsalibus de præsentis potius quam de futuro.

Modus concordandi illud cum utrisque.

Tuis votum absolutum gratiam ante desponsationem.

Virginitas in lege veteri non fuit illicita neque probroja.

Dum autem nonnulli Patres indicant Iosephum fuisse penè maritum, Mariam futuram conjugem &c. significant solum intercessisse matrimonium ratum sine copula conjugali.

Nec obstat, quòd B. Virgo emiserit votum castitatis, idque, juxta S. Augustinum, D. Bonaventuram, Scotum & alios communiter contra paucos, etiam antè desponsationem. Immo credibiliter ab ineunte ætate, cum Virgo virginum nullis cedere debeat virginitatem Domino consecrarunt. Hoc equidem (dico) non obstat: nam si ei non contravenit per sponsalia de futuro (quæ saltem negari non possunt intercessisse) consequenter nec contravenit per sponsalia de præsentis. Ratio autem utriusque est, sive quòd Joseph edoctus de voto addiderit se virginitati servanda non obstiturum, vel quòd etiam per pactum præviè fuerit exclusâ obligatio copulæ similitudineque actuum conjugalium; sive quòd saltem non habuerit B. Virgo propositum copulam admittendi, utpote edocta per divinam inspirationem sponsum virginitati suæ non nociturum.

Votum porro Deiparæ fuit absolutum, etiam ante desponsationem; veluti perfectius ipsam Deo consecrans, & perfectius ceteris præbens exemplum. Aliunde etiam nil obstat.

Neque erat virginitas in veteri Lege illicita aut probrosa, ut tradunt Patres, Hieronymus lib. 1. contra Iovinianum c. 13. Damascenus & alii. Quare eam coluerunt Elias, Eliseus, Jeremias, Daniel cum sociis. Quàmquam juxta Bedam, Bernardum & alios Patres ac Doctores Deipara omnium prima virginitatem vovisse putetur; sic ut in hoc quoque verificetur, quod canit Ecclesia. *Sola sine exemplo placuisti Domino nostro Iesu Christo.* Nimirum congruebat tantam perfectionem primò obtingere Reginae Virginum. Saltem de alio nemine ipsam antecedente simile quid legitur. Quod autem Deuteronomio 7. dicitur: *Non erit apud te sterilis,* etiam respicit pecora: adeòque continet non præceptum, sed fecunditatis (quæ sanè præcipi directè nequit) promissionem. Præterea sterilitas est pœna, Virginitas vero virtus.

QUÆSTIO II.

De Conceptione, Nativitate & Infantia Christi.

EXPLICATA desponsatione Matris Virginis, ordo suadet, ut de purissima prolis conceptione post aliquantam cohabitationem subsecutâ ceterisque consequentibus aliquid dicamus.

§. I.

De Conceptione Christi.

CONCEPTIO Christi non est facta statim atque Angelus dixit: *Dominus tecum;* quod proinde non rectè quidam sic accipiunt, q. d. Dominus tecum per incarnationem; nisi (quod credibile est) loquantur de ea mox futura. Quàmvis & hoc minùs placeat, eò quòd potius videatur angelus significare, quòd in præsentis erat Dominus cum ea, per singularem scilicet favorem, unde ortum habeat illa, quam præmiserat in salutatione, plenitudo gratiæ. Alioquin constat adhuc postea dixisse Angelum in futuro: *Ecce concipies &c.* Et Virginem interrogasse: *Quomodo fiet;* Angelum dein respondisse, *Spiritus superveniet in te &c.* Lucas quoque c. 2. testatur, quòd nomen Jesu *vocatum est ab Angelo, priusquam in utero conciperetur* quæ tunc tempore hujus legationis, qua annuntiabat Incarnationem: patet autem Angelum adhuc postquam dixisset *Dominus tecum,* dixisse *vocabis nomen eius Iesum;* adeoque illud similiter præcessisse incarnationem.

Proinde conceptio Christi non contigit, nisi simul atque B. Virgo consensum præstitit, dicens: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Qui quidem consensus in hoc felici foedere ex parte Virginis de congruo exigebatur. Ideoque *ne mora* (inquit, *Ang. serm. 18. de Sanctis*) *reversetur nuntius, & virginali thalamum ingreditur Christus.*

In hac porro castissima conceptione sine viri omnique libidinis interventu, Spiritus sanctus ex purissimis sanguinibus B. Virginis in instanti formavit & organizavit in utero virgineo carnem Christi, B. Virginem instar ceterarum matrum concurrente. Nam in primis ut Christus homo non solum existimaretur, sed verè esset factus ex semine David secundum carnem, urhabet Apostolus ad Romanos 1. non satis erat quòd Joseph ita esset ex David, sed insuper debebat caro ipsius Christi formari ex carne descendente ex David, scilicet ex carne B. Virginis. Ideoque Christus est etiam filius Abraham ipsiusque Adæ, scilicet secundum originem & corpulentam substantiam, non tamen secundum seminalem rationem; sicut caro ceterorum hominum.

Non tamen Abraham dicitur nisi L.

Christi est dicitur gela. Dicitur nati.

Sed ut præstat verbum. B. Virgo tunc formavit: nati: puri: manum se.

Cur id dicitur, gnis.

num.

num, qui cum libidine ex semine viri seu commixtione seminum concipiuntur. Ob quod etiam Christi conceptio ex se erat omnino immunis à peccato ac peccati debito. Hinc quoque *D. Bonaventura d. 3. p. 2. a. 1. q. 2.* & reliqui Theologi post *S. Augustinum* tradunt Christum secundum carnem non fuisse decimatam in Abraham, quando decimas obtulit Melchisedech, prout Levi fuisse in Abraham decimatam tradit Apostolus *ad Hebr. 7.* eò quod decimatio præsignabat futuram curationem, adeoq; non pertinebat ad Christum, qui non erat in lumbis Abraham, sicut curatione indigens (prout illi qui secundum concupiscentiam seminalem ab illo procedunt) sed sicut medicina.

Non fuit tamen in Abraham decimatus, nisi Levi.

31. Qualem concupiscentiam adhibuerit Deipara.

Ceterum sicut ceteræ matres non tantum administrant materiam, sed etiam activè concurrunt, tum vitaliter attrahendo materiam ad locum debitum, tum illam calore naturali fovendo, tum fetum ipsum organizando (quem postremam concursum post Aristotelem negat *D. Thomas* & quidam alii: sed admittit *Galenus* & ceteri medici ac *D. Bonaventura*, *S. cotus* aliiq; passim) sic quoque *B. Virgo* ad conceptionem Christi concurrat, tum subministrando materiam eamque totam, tum activè modis præallegatis, Spiritu sancto per vim infinitam in & cum Virgine operante, ac defectum activitatis naturalis, insufficientis ad tam subitam & miraculosam conceptionem, supplete. Denique fetum conceptum & animatum novem mensibus in utero fovit & nutrit.

Porrò manifestè repugnat Scripturæ *Lucæ 1.* dicenti: *Ecce concipies in utero*, error iste, qui circa tempora *Cajetani* prodiit, & ponebat Christum conceptum circa cor *B. Virginis*, ex tribus guttis sanguinis cordis. Idem proinde merito damnatus est Romæ, præsentente *Cajetano*, ut ipse testatur in *3. p. 9. 31. a. 5.*

Dubitatur autem, an *B. Virgo* ministraverit formando foetui etiam semen; eò quod varæ auctoritates solum expriment purissimum sanguinem, & alioquin semen mulieris ad generationem non requiritur. Immo *Damasceus l. 3. de fide cap. 2.* excludit seminis emissionem. Quare sic censet *D. Thomas* & alii. Rectius tamen dicitur cum *D. Bonaventura 3. d. 4. art. 3. q. 1. Scoto* & aliis passim, quod caro Christi sit formata ex semine purissimo *Deiparæ*: cum semen etiam muliebri ad generationem communem concurrat, immo sit juxta Medicos necessarium. Semen autem honestiori verbo in auctoritatibus appellatur sanguis, à quo originem habet, & fortè solum per quasdam qualitates distinguitur. Indeque cognati secundum carnem dicuntur consanguinei potius, quam conseminei. Humor itaque ille juxta *D. Bonaventuram 3. d. 3. p. 1. in Expositione textus dub. 3.* sanguis dicitur in comparatione ad illud, unde processit; caro in com-

paratione ad illud quod ex ipso fit: semen verò, quantum ad formam quam habet. *Damasceus* autem negat solum seminis virilis emissionem, ut patet ex contextu, prout citat *Magister d. 3.* Et quamquam loqueretur de semine virginis, foret intelligendus de emissionem libidinosa, seu cum motu concupiscentiæ. Habenda tamen hic in loquendo reverentia, neque curiosius singula sunt pertractanda, ut rectè monet *D. Bonav. d. 4. art. 2. q. 1. ad 2.*

Ex dictis patet primò, *B. Virginem* esse verè & propriè Matrem Christi. Immo si velimus sentire rectè & loqui, inquit *S. Bonaventura d. 4. a. 3. q. 1. in corp.* veriori modo fuit *Virgo Mater Christi*, quam sit aliqua Mater filii sui, quia videlicet tota substantia Christi fuit de matre sua, secus quam aliorum filiorum de matribus suis. Non obstantè quoque conceptione miraculosà, censetur Christus Virginis filius naturalis, tum ex parte materiæ ministratæ, tum ex parte termini conceptionis, scilicet naturæ assumptæ, tum denique ex parte loci ordinarij generationis & activitatis naturalis *Deiparæ*, etsi per supernaturale comprincipium elevatæ.

33. Ex his patet B. Virginem esse verè & propriè Matrem Christi; immo verius quàm cetera sint matres suarum prolium.

Patet secundò, *B. Virginem* verè & propriè esse ac dici genitricem Dei seu *Deiparam*; concepit enim seu genuit Christum seu illud suppositum (ad suppositum autem terminatur generatio) quod verè est Deus; etsi solum secundum carnem: sicut *Anna* verè est & dicitur mater *Samuelis* (idem est de ceteris) etsi non secundum potiore partem, scilicet animam, sed tantum secundum carnem ipsum produxerit vel materiam ministraverit. Unde sic semper credit Ecclesia Catholica, & novitatem oppositam *Nestori* magno zelo damnavit in *Concilio Ephesino* & alijs Conciliis. Idem insinuat satis Scriptura *Lucæ 1.* ubi dixit Angelus *B. Virginem* concepturam & parituram filium, qui *Filius Altissimi*, adeoque *Deus* vocabitur. Et infra: *Quod nascetur ex te sanctum vocabitur. Filius Dei.* Et infra *Elisabeth* ad *Virginem* ait: *Vnde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me?* Extirpato nunc autem errore *Nestorii* communiter *B. Virginem* vocamus, & Matrem Christi & Matrem Dei, cum imploramus oculos misericordiæ suæ ad nos converti, quamvis aliquando reperitur apud Patres non ita probatum vocabulum *Christotocos* seu *Christipara*, eò quod nequam *Nestorius* cum patre ejus diaboło illud invenisset & usurpasset in destructionem vocis *Theotocos* seu *Deipara*, quasi scilicet purum hominem genuisset, ideoque hæreticus sub illo volebat occultare venenum, ut rectè *D. Bonaventura d. 4. a. 3. q. 3.*

34. B. Virgo est etiam propriè Mater Dei.

Petes I. An Spiritus sanctus dicendus est Pater Christi? Resp. Neg. cum *D. Thomas*, *D. Bonaventura* & reliquis Theologis post *Toletanum XI.* eò quod paternitas fundetur

35. Cur Spiritus sanctus dici nequeat pater Christi.

in generatione, quæ est productio viventis à vivente secundum similitudinem in natura seu specie infimâ; qualiter non procedit Christus secundum humanam naturam (secundum divinam procedit à solo Patre) in qua utique non est ita similis seu consubstantialis Spiritui Sancto.

36.

Præter filiationem divinam est in Christo relatio realis filiationis ad matrem.

Petes II. An sicut in Christo constat duplicem esse nativitatem, æternam scilicet ex Patre, temporalem ex Matre, sic etiam sit duplex filiaio realis? Negat D. Thomas & quidam alii, eò quod subjectum filiationis non sit natura, sed ipsa persona; quæ cum in Christo sit divina, nequit esse capax in tempore novæ filiationis realis, etsi in Matre sit realis relatio maternitatis. Sed meritò hoc fundamentum rejicit Scotus & plerique alii, eò quod subjectum denominationis filiationis sit quidem ipsum suppositum, subjectum tamen inhætionis sit ipsa natura humana, quæ proinde in Christo est capax novæ filiationis realis ad matrem, non minùs quàm ipsa mater est capax realis maternitatis. Et hæc quidem omnino dicenda sunt, supposita (quam etiam D. Thomas supponit) doctrinâ, quod hujusmodi relationes prædicamentales sint reales ipsi generationi activæ superadditæ. Qui verò id negant, consequenter dicunt B. Virginem realiter dici matrem, & Christum ejus filium ab ipsa generatione præterita, citra aliam realem relationem superadditam. Quod pendet à quæstione merè philosophica.

Posto quid similitudo de- tur in ceteris hominibus seu proliis.

§. II.

De Nativitate & Circumcisione Christi.

37.

POST conceptionem Christi divinâ providentiâ contigit, ut Octavianus Imperator curaret describi universum orbem Romanum scilicet. Idemque descendit etiam S. Joseph à Galilæa de civitate Nazareth, loco domicilii sui, in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem (cum dictam Ephrata Gen. 35. & 48. Ob quod etiam Michæ 5. dicitur: *Et tu Bethlehem Ephrata &c.*) ut describeretur cum Maria desponsata, sed non cognitâ, uxore pregnante, partuique vicinâ, denuntiando scilicet nomina & familiam, & persoluto censu subjectos se Imperatori profitendo. Completis igitur novem mensibus & sex diebus, qui intercurrunt inter 25. Martii, quo conceptus, & 25. Decembris, quo natus est Christus, juxta receptam traditionem, Enixa est puerpera Filium suum primogenitum & unigenitum, clauso utero, & consequenter sine dolore (quod docent Patres & Doctores communiter, & canit Ecclesia in officio Circumcisionis) qui ex violenta partium distentione (quæ absuit) natura-

lifer subsequutus fuisset; ut & sine corruptione conceperat, eadem mater & obstetrix; quæ ipsa proinde fasciis pauperculus infan- tem involvit, ipsa in præsepio reclinavit, postquam genitum infantulus supplex adorasset. Quam adorationem etiam exprimit Ecclesia in officio Purificationis.

An autem prodierit infans cum solitis sordibus, à quibus proinde illum quoque mundaverit SS. ma ejus Mater, lacte virgineo (ut Quidam) aut aliter, disputatur inter Catholicos Scriptores. Hieronymus, contra Helvidium versus finem censet prodiiisse solito membranarum tegmine circumvolutum; & (ut addit Epist. 21. ad Eustochium prope finem) cruentatum: non enim (inquit loco prius citate) *erubescimus, non silemus, quanto sumus humiliora quæ pro me passus est, tanto plus ei debeo.* Alii tamen Patres contrarium significant. Et signanter Patres Concilii Quinisexti in Trullo celebrati, indeque Trullani appellati Can. 79. *absque ulla secundinis* (ut habent postremæ Editiones correctiores; etsi Carranza in Summa Concil. quasi ex versione Gentiani Herveti legat *absque ullo dolore*, prout etiam habet Franciscus Longus in Summa Concil.) *Virginis partum consentur.* Et quaquam canones isti non sint irrefragabilis auctoritatis, numerosa tamen copia Patrum (qui convenerant) fundat non leve argumentum in re alioquin non adversâ sensui Ecclesiæ. Quod si ob reverentiam sacri partus ita teneatur, dicendum consequenter est, membranas istas cum sordibus divinâ virtute in aliam materiam resolutas, vel in alium locum translatas: quibus interim clausus utero infans Deus, ab initio conceptionis plenissimè utens ratione, pro nostra salute tot mensibus patienter tulerat involvi.

Octavo die juxta præscriptum legis dignatus est puer Jesus circumcidi, etsi lege non teneretur: idque tum ut Judæis aniam cavillandi adimeret, tum ut suscipiendo figuram impleverit veritatem, tum ut se carnem nostræ similem assumpsisse demonstraret, tum ut nobis obedientiam legis commendaret: tum denique quia per circumcisionem populus Dei consignabatur, divinoque cultu deputabatur. Quæ ratio etiam locum habebat in Christo. Quod autem tem dicitur Luca 2. *postquam consummati sunt dies octo*; intellige, sufficienter ad hoc us juxta præscriptum legis (quæ præscribit diem octavum) *circumcideretur puer.* Sive phrasi Scripturæ non insolitâ censetur octo consummati quibus septem integros præcedentes, & octavum diem per synecdochem acceptum & consummatum pro parte. Sicut Gen. 40. dicitur futurum post tres dies, quod tamen impletum fuit die tertio. Circumcisus autem fuit in Bethlehem, sive à Matre, ut quidam; sive à Joseph, ut alii, sive ab aliis Judæis deputatis ad hoc ministerium